ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2009. március 5. [1]

1. Ebben a fellebbezési eljárásban a 3F szakszervezet [2] azt kéri a Bíróságtól, hogy helyezze hatályon kívül az Elsőfokú Bíróság T-30/03. sz., SID kontra Bizottság ügyben 2007. április 23-án hozott végzését, amelyben az Elsőfokú Bíróság mint elfogadhatatlant elutasította a 3F-nek az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárás meg nem indításáról szóló bizottsági határozat EK 230. cikk szerinti megsemmisítése iránti kereseti kérelmét [3].

Jogi és ténybeli háttér

A közösségi jog

Az EK-Szerződés

2. Az EK 87. cikk vonatkozó rendelkezései a következők:

„(1) Ha e szerződés másként nem rendelkezik, a közös piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.

[…]

1 – Eredeti nyelv: angol.

2 – Korábban SID néven ismert és ekként hivatkozott az Elsőfokú Bíróság végzésében. Mindazonáltal a szakszervezet 3F-ként volt ismert a jelen fellebbezés benyújtásakor, és az egyértelműség kedvéért mindvégig „3F-ként” fogok a fellebbezőre utalni.

3 – C (2002) 4370 végleges, a továbbiakban: vitatott határozat.

(3) A közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető:

[…]

c) az egyes gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek fejlődését előmozdító támogatás, amennyiben az ilyen támogatás nem befolyásolja hátrányosan a kereskedelmi feltételeket a közös érdekkel ellentétes mértékben;

[…].”

3. Az EK 88. cikk úgy rendelkezik, hogy a Bizottság folyamatosan vizsgálja a tagállamokban létező támogatási programokat. A Bizottság az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálati eljárást indíthat, amelynek során az adott támogatással „érintett felek” észrevételeket tehetnek a Bizottságnak [4]. Ha erre sor kerül, az állítólagos támogatást teljes vizsgálatnak vetik alá. Ellenkező esetben a Bizottság úgy dönthet – mint a jelen esetben is tette –, hogy nem szükséges ilyen vizsgálatot indítani, mert véleménye szerint a szóban forgó intézkedések vagy nem minősülnek támogatásnak, vagy pedig annak minősülnek, de egyértelműen összeegyeztethetők a közös piaccal.

4. Az EK 230. cikk negyedik bekezdése szerint bármely jogi személy indíthat eljárást az olyan határozat ellen, amelyet ugyan egy másik személyhez címzett határozatként hoztak, de őt közvetlenül és személyében érinti.

Az 1997. évi közösségi iránymutatások

5. A tengerészeti ágazatban az állami támogatásokat a *tengeri* szállítás részére nyújtható állami támogatásokról szóló *közösségi iránymutatások (a továbbiakban: 1997. évi iránymutatások) szabályozzák* [5]. Ezen iránymutatások többek között számos olyan körülményre utalnak, amelyek esetén a hajózási társaságoknak nyújtott támogatások a közös piaccal összeegyeztethetőnek minősülnek. Különösen a 3.2. szakasz állapítja meg azokat az irányelveket, amelyek szerint meghatározható a bérköltségek csökkentéséhez nyújtott állami támogatás összeegyeztethetősége.

4 – Az állami támogatás vizsgálatára vonatkozó eljárásokat az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) tartalmazza. A Szerződés 93. cikke jelenleg, az újraszámozást követően, EK 88. cikk.

5 – HL 1997. C 205., 5. o. Ezek az iránymutatások léptek az 1989. évi iránymutatások helyébe (SEC (89) 921 végleges), amelyeknek két alapvető célkitűzése a közösségi lobogók alatt hajózó hajók megtartása és a közösségi tengerészek lehető legmagasabb arányú foglalkoztatása volt.

6. A 3.2. szakasz ötödik és hatodik bekezdése így rendelkezik:

„A tengeri fuvarozási ágazatra irányuló támogatási intézkedések emiatt elsődlegesen a közösségi (azaz a valamely tagállam adó- és/vagy járulékrendszerének hatálya alá tartozó) hajótulajdonosokra és tengerészekre háruló adók, egyéb költségek és terhek nemzetközi normáknak megfelelő szintre történő csökkentésére irányulnak. Az intézkedéseknek közvetlenül ösztönözniük kell az ágazat és a foglalkoztatás fejlődését, általános pénzügyi segítség nyújtása helyett.

Ezen céloknak megfelelően a közösségi tengeri fuvarozás terén a foglalkoztatási költségekre irányuló következő intézkedések engedélyezhetők:

[…]

– valamely tagállamban bejegyzett hajó fedélzetén foglalkoztatott közösségi tengerészeket érintő jövedelemadókulcsok csökkentése.”

7. Az ugyanezen szakasz hetedik bekezdésében foglalt rendelkezés szerint egy állami támogatási programban a jövedelemadó nullára csökkenthető.

Nemzeti rendelkezések

8. Dániának két hajólajstroma van. Az egyik egy általános hajólajstrom, a Dán Nemzeti Hajólajstrom (Dansk Nationalt Skibregister vagy DAS). 1988-ban Dánia egy második lajstromot is létrehozott, a Dán Nemzetközi Hajólajstromot (Dansk Internationalt Skibregister vagy DIS) [6]. Az e lajstromba bejegyzett hajók tulajdonosai az EU-n kívülről is foglalkoztathatnak tengerészeket a saját országuk bérezési feltételeinek megfelelően [7].

9. A DIS-ben nyilvántartott hajók tengerészeinek a dán kormány bizonyos adókedvezményeket nyújtott [8]. A DIS-ben nyilvántartott hajó alkalmazottai főként teljes jövedelemadó-mentességet élveztek. Általános egyetértés látszik abban, hogy az ezen adóintézkedésekből származó előny a hajótulajdono-

6 – Az 1988. július 1-jei 408. sz. törvény, amely 1988. augusztus 23-án lépett hatályba (Lovtidende, A. rész, 1988. július 22.).

7 – Más szóval a harmadik országokban alkalmazott bérfeltételekkel, ami a gyakorlatban rendszerint az EU-tagállamok tengerészeinek nyújtottnál alacsonyabb javadalmazást jelent.

8 – Az 1988. július 1-jei 361–364. sz. törvények, amelyek 1989. január 1-jén léptek hatályba (Lovtidende, A. rész, 1988. július 2.).

soknál jelentkezik, akik ily módon rugalmasan csökkenthették a bruttó béreket, anélkül hogy a mentességet élvező tengerészek nettó bére csökkent volna.

A vitatott határozat

10. A vitatott határozat a 3F, egy (többek között) tengerészeket képviselő szakszervezet által tett panasz folytán született. A 3F azt kifogásolta, hogy ezen adóintézkedések, különösen a DIS-ben nyilvántartott hajók tengerészeinek nyújtott adómentesség, ellentétesek az 1997. évi iránymutatásokkal, és jogellenes állami támogatásnak minősülnek.

11. A vitatott határozatban a Bizottság megállapította, hogy az intézkedések valóban állami támogatásnak minősülnek, azonban összeegyeztethetők a közös piaccal az EK 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja értelmében. A Bizottság ezért úgy határozott, hogy nem indítja meg az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálati eljárást, és nem emel kifogást a 3F panaszának tárgyát képező adóintézkedésekkel szemben.

Az Elsőfokú Bíróság végzése

12. A 3F keresetet nyújtott be az Elsőfokú Bírósághoz, amelyben a vitatott határozat megsemmisítését kérte. A megsemmisítés iránti keresetét három jogalapra alapozta:

i. az EK 88. cikk (2) bekezdésének megsértése (amennyiben a Bizottság elmulasztott vizsgálati eljárást indítani a panasz megválaszolásának négy éves késedelme ellenére, amelyet a 3F „komoly nehézségként” értelmezett annak meghatározása során, hogy az állami támogatás összeegyeztethetőnek minősül-e);

ii. az EK 87. cikk (3) bekezdése c) pontjának megsértése (amennyiben a Bizottság a támogatásokat összeegyeztethetőknek vélte, míg a 3F szerint a támogatások nem ösztönözték a munkáltatókat a közösségi tengerészek előnyben részesítésére, amint azt az 1997. és 1989. évi iránymutatások és a bizalomvédelem elve megköveteli);

iii. nyilvánvaló értékelési hiba (különösen abban, hogy a Bizottság nem vette figyelembe a szociálpolitikát, és elmulasztotta megvizsgálni azt, hogy mi készteti a munkáltatót az egyik tengerész foglalkoztatására a másik helyett).

13. Az Elsőfokú Bíróság előtti keresetében a 3F elsősorban annak bizonyítására törekedett, hogy kereshetőségi joga volt a megsemmisítés iránti kereset benyújtására. Különösen azzal érvelt, hogy a kollektív szerződések tárgyalójaként pontosan körülírható szerepet töltött be, és tárgyalási hatáskörét az a támogatási rendszer befolyásolta, amely adókedvezményeket nyújtott nemcsak a közösségi, hanem minden tengerész számára (beleértve a nem-közösségi szakszervezetekbe tartozókat is). A 3F úgy vélte, hogy ez tagjait versenyhátrányba hozta. A 3F hivatkozott arra a tényre is, hogy a vitatott határozat a panasza nyomán született.

14. A Bizottság elfogadhatatlansági kifogást emelt, amelynek az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzésében helyt adott.

15. Az Elsőfokú Bíróság egy sor előzetes észrevétellel kezdte [9], amelyekben először is kiemelte a Plaumann-ügyben [10] hozott ítéletben a közvetlen és személyében való érintettség megállapítására vonatkozóan meghatározott általános tesztet, és felvázolta az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálati eljárás meg nem indításáról szóló bizottsági határozat megsemmisítését kezdeményező fél kereshetőségi jogára vonatkozó tesztet, amikor ez a fél eljárási jogainak védelmére törekszik, továbbá a támogatást értékelő határozatnak a megalapozottságát kétségbe vonó fél kereshetőségi jogára vonatkozó tesztet.

16. Az Elsőfokú Bíróság ezután a 3F megsemmisítés iránti keresetének elfogadhatóságát a Plaumann-ügyben kidolgozott ítélkezési gyakorlat irányvonalának megfelelő teszt szerint vizsgálta. Az Elsőfokú Bíróság a 32. pontban különösen úgy vélte, hogy a 3F:

„nem hivatkozhat arra, hogy a szóban forgó támogatás befolyásolta saját versenyhelyzetét. Egyfelől korábban megállapításra került, hogy az állítólagosan állami támogatásban részesült vállalkozás munkavállalóinak társulása semmiképp sem állhat versenyhelyzetben e vállalkozással. [11] Másfelől, amennyiben a felperes a más tengerész érdekképviseleti szervezetekkel szembeni, az érintett területen kötendő kollektív szerződések tárgyalásakor fennálló versenyhelyzetére hivatkozik, elegendő emlékeztetni arra, hogy a kollektív munkaügyi tárgyalások keretében kötött megállapodások nem tartoznak a versenyjog hatálya alá [12].” [13]

17. Miután emlékeztetett arra, hogy egy vállalkozás alkalmazottait képviselő szervek

9 – A megtámadott végzés 21–26. pontja. Ezekre az észrevételekre a lenti 26–49. pontban térek ki.

10 – A 25/62. sz., Plaumann kontra Bizottság ügyben 1963. július 15-én hozott ítélet (EBHT 1963., 95. o.).

11 – Itt az Elsőfokú Bíróság a T-178/94. sz., ATM kontra Bizottság ügyben 1997. december 18-án hozott ítéletének (EBHT 1997., II-2529. o.) 63. pontjára hivatkozott.

12 – Az EK 3. cikk g) pontjának és az EK 81. cikknek a kollektív szerződésekre történő alkalmazhatatlanságát illetően az Elsőfokú Bíróság a C-67/96. sz. Albany-ügyben 1999. szeptember 21-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-5751. o.) 52–60. pontjára hivatkozott.

13 – E pontra alapítja a felperes az első jogalapját, lásd a lenti 22. pontot.

mint az EK 88. cikk (2) bekezdése értelmében érintett felek szociális természetű észrevételeket tehetnek a Bizottságnak, az Elsőfokú Bíróság a 36. pontban megállapította, hogy:

„A jelen esetben […] úgy tűnik, hogy a DIS-lajstrommal kapcsolatban felmerülő szociális megfontolások elsősorban a lajstrom létrehozásából erednek […], mintsem a velejáró adóintézkedésekből […]. Először is, a Bizottság úgy vélte, hogy a DIS-lajstrom létrehozása nem minősült állami támogatásnak, és a szóban forgó állami intézkedések közös piaccal való összeegyeztethetőségének vizsgálatát kizárólag az adóintézkedésekre korlátozta […]. Másodsorban, az elfogadhatatlansági kifogással kapcsolatos észrevételeiben […] a felperes kifejezetten kijelentette, hogy keresetét az EK 87. cikk (3) bekezdésének c) pontjára alapozta, és soha nem állította, hogy az állami támogatás abból a tényből származott volna, hogy a nem-közösségi tengerészek a közösségi tengerészekétől eltérő alkalmazási feltételek alá esnek. Következésképpen a jelen ügyben a DIS-lajstrom szociális megfontolásai csak közvetett módon kapcsolódnak a vitatott határozat tárgyához, és emiatt, amint azt a felperes elismeri, a jelen eljáráshoz. A felperes ezért nem hivatkozhat ezekre a szociális megfontolásokra a személyében való érintettség bizonyításához.” [14]

18. Az Elsőfokú Bíróság ezután a 37. pontban megállapította:

„[A 3F] nem tekinthető személyében érintettnek pusztán amiatt, mert adóintézkedésekkel létrehozott jövedelemadó-mentességet élvező tengerészek bérkövetelésének csökkentése révén nyújtották a szóban forgó támogatást a kedvezményezetteknek. A vitatott határozatot a támogatás kedvezményezettjei által élvezett előnyökre, nem pedig a támogatás nyújtásának módjára alapították.” [15]

19. Az Elsőfokú Bíróság végül a 38–40. pontban úgy vélte:

„[A 3F] nem igazolta, hogy tárgyalói minőségében fennálló érdekeit a szóban forgó támogatás közvetlenül érinthette.

E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Van der Kooy és társai kontra Bizottság és a CIRFS kontra Bizottság ügyekben […] a felperesek hivatkozhattak egy összességében

14 – E pontra alapítja a felperes a második jogalapját, lásd a lenti 23. pontot.

15 – E pontra alapítja a felperes a harmadik jogalapját, lásd a lenti 24. pontot.

sajátos, valóban kivételes helyzetre, mivel tárgyalták és aláírták a támogatást képező díjszabást megállapító szerződést, és közvetlenül részt vettek a Bizottság eljárásában [16], illetőleg a Bizottság tárgyalópartnerei voltak a szóban forgó ágazatra vonatkozó támogatási fegyelem meghatározását illetően.[17]

A jelen ügyben önmagában az a tény, hogy a felperes panaszt emelt a Bizottságnál a szóban forgó támogatással szemben, nem jelenti azt, hogy ez őt egyénítené. Továbbá, még ha egyike lett volna a dán lajstromok valamelyikében nyilvántartott hajók tengerészeinek kollektív magállapodásait tárgyaló feleknek, és mint ilyen, szerepet játszott volna a támogatás hajótulajdonosok részére történő nyújtása mechanizmusában, a felperes akkor sem bizonyította, hogy a tengeri fuvarozás részére nyújtható állami támogatásról szóló közösségi iránymutatások szövegezéséről, amelyre jelen esetben hivatkozik, a Bizottsággal, illetőleg az adóintézkedések elfogadásáról a Bizottsággal vagy a dán kormánnyal tárgyalt volna." [18]

20. Mindezek alapján az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy sem a 3F, sem annak tagjai nem voltak a vitatott határozattal személyükben érintettek.

16 – Az Elsőfokú Bíróság itt a 67/85., 68/85. és 70/85. sz., Van der Kooy és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1988. február 2-án hozott ítélet (EBHT 1988., 219. o.) 21–24. pontjára, valamint a C-106/98. P. sz., Comité d'entreprise de la Société française de production és társai kontra Bizottság ügyben 2000. május 23-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-3659. o.) 43. pontjára hivatkozott.

17 – Az Elsőfokú Bíróság itt a C-313/90. sz., CIRFS kontra Bizottság ügyben 1993. március 24-én hozott ítélet (EBHT 1993., I-1125. o.) 29. és 30. pontjára, valamint a fenti 16. lábjegyzetben hivatkozott Comité d'entreprise de la Société française de production és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 44. pontjára hivatkozott.

18 – E pontokra alapítja a felperes a negyedik jogalapját, lásd a lenti 25. pontot.

A jelen fellebbezés

21. A 3F az Elsőfokú Bíróság döntésével szemben négy jogalapra hivatkozva fellebbez.

22. Először is, az Elsőfokú Bíróság az Albany-ügyben hozott ítéletre [19] hivatkozva tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a 3F nem hivatkozhat a kollektív szerződések tárgyalása során fennálló saját versenyhelyzetére a személyében való érintettségének bizonyítása érdekében.

23. Másodsorban, az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy találta, hogy a 3F nem hivatkozhat szociális megfontolásokra a személyében való érintettsége bizonyításához.

24. Harmadsorban, az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a Plaumann- és az ARE-ügyben hozott ítéletekben [20] kialakított ítélkezési gyakorlatot, amikor úgy ítélte meg, hogy a 3F nem tekinthető személyében érintettnek pusztán azért, mert a jövedelemadó-mentességet élvező tengerészek bérkövetelésének csökkentése révén nyújtották a kérdéses támogatást a kedvezményezetteknek.

19 – Hivatkozás a fenti 12. lábjegyzetben.

20 – A C-78/03. P. sz. Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum („ARE") ügyben 2005. december 13-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-10737. o.).

25. Negyedsorban, az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a Van der Kooy- és a CIRFS-ügyben hozott ítéletekben kialakított ítélkezési gyakorlatot, amikor úgy találta, hogy a 3F tárgyalói minőségében fennálló érdekeit nem befolyásolták a vitatott határozatban szereplő adóintézkedések.

27. Általános szabályként az EK 230. cikk alapot nyújt természetes és jogi személyeknek (köztük szakszervezeteknek) ahhoz, hogy megsemmisítés iránti keresetet indítsanak egy tagállamnak címzett bizottsági határozattal szemben (amilyen a vitatott határozat is volt), ha ez a határozat mindazonáltal közvetlenül és személyében érinti az eljárást indító felet.

Előzetes észrevételek

28. A Bíróság a „közvetlen és személyében való érintettség” fogalmát jól ismert ítélkezési gyakorlata hosszú sorozatán keresztül számos alkalommal értelmezte. A Bíróság különösen a Plaumann-ügyben [24] hozott ítéletében állapította meg azt, hogy a felek csak akkor állíthatják, hogy személyükben érintettek, ha a szóban forgó határozat sajátos jellemzőik vagy egy őket minden más személytől megkülönböztető ténybeli helyzet folytán vonatkozik rájuk, és ezáltal egyéníti őket.

26. A 3F az Elsőfokú Bírósághoz benyújtott keresetében az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálati eljárás meg nem indításáról szóló bizottsági határozat megsemmisítését kérte [21]. Ilyen sajátos jellegű keresetre viszonylag kevés példa létezik [22]; és bizonyos fokú homály fedi a kereshetőségi jog megfelelő tesztjét [23]. Ezért hasznosnak vélem kifejteni azt, hogy mit értek a bíróság előtti kereshetőségi jog helyes értékelésén az ilyen jellegű keresetek tekintetében.

29. A Bizottságnak a tagállamokban létező támogatási programok folyamatos vizsgálatára vonatkozó hatásköre gyakorlása során hozott határozatait illetően [25] a Bíróság speciálisabb teszteket dolgozott ki az olyan jogi személy kereshetőségi jogának értékelésére, amely az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti

21 – Bár az Elsőfokú Bírósághoz benyújtott kereset csak a vitatott határozat megsemmisítésére irányult, a felperes első jogalapja eljárási jellegű volt, és az Elsőfokú Bíróság úgy kezelte, mint többek között a 3F eljárási jogainak védelmére irányuló keresetet. A jelen fellebbezés tekintetében én is hasonlóan járok el.

22 – Ellentétben a kereshetőségi jog megállapításával kapcsolatos, azon jelentősebb terjedelmű ítélkezési gyakorlattal, amely olyan esetekre vonatkozik, amelyekben a Bizottság megindította az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálati eljárást, és az eljárás végén hozott határozatot megtámadták.

23 – Összevetve a 28., valamint a 27–30. pontot, valóban bizonyos félreérthetőség mutatkozik magában a megtámadott végzésben arról, hogy melyik kereshetőségi tesztet kell alkalmazni.

24 – Hivatkozás a fenti 10. lábjegyzetben, 107. pont. Ezt a megfogalmazást nemrég a C-487/06. P. sz., British Aggregates („BAA”) kontra Bizottság ügyben 2008. december 22-én hozott ítélet 27. pontja ismételte meg.

25 – Az EK 88. cikk (1) bekezdése.

vizsgálati eljárás meg nem indításáról szóló bizottsági határozat megsemmisítését kéri.

30. A kereshetőségi jogra vonatkozó ezen külön tesztet először a Cook-ügyben [26], valamint a Matra-ügyben [27] hozott ítéleteiben dolgozta ki. Ebben a két ítéletben a Bíróság alacsonyabb küszöböt állapított meg az ilyen jellegű határozatot megtámadó felek részére, megállapítva, hogy azoknak a személyeknek, akik az EK 88. cikk (2) bekezdésében foglalt eljárási garanciák kedvezményezettjei, meg kell adni a vizsgálati eljárás meg nem indításáról szóló bizottsági határozat megtámadásának jogát.

31. A Bíróság az Intermills-ügyben [28] hozott ítéletre hivatkozott az ilyen személyek meghatározása céljából. Az EK 88. cikk (2) bekezdésének szövege alapján arra következtetett, hogy az „érintett felek" eljárási jogaik védelme érdekében keresetet indíthatnak. Ahhoz, hogy az „érintett felek" kategóriájába tartozzon, a felperesnek igazolnia kell, hogy a támogatás nyújtása érintheti az érdekeit. A Bíróság rámutatott arra, hogy ebbe különösen beletartoznak az olyan vállalkozások, amelyek versenyeznek a szóban forgó támogatás címzettjeivel.

26 – A C-198/91. sz., Cook kontra Bizottság ügyben 1993. május 19-én hozott ítélet (EBHT 1993., I-2487. o.) 23. és azt követő pontjai.

27 – A C-225/91. sz., Matra kontra Bizottság ügyben 1993. június 15-én hozott ítélet (EBHT 1993., I-3203. o.) 17. és azt követő pontjai.

28 – A 328/82. sz., Intermills kontra Bizottság ügyben 1984. november 14-én hozott ítélet (EBHT 1984., 3809. o.) 16. pontja.

32. Az ARE-ügyben [29] hozott ítéletében a Bíróság megerősítette a pusztán az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárási jogaik védelmére törekvő, valamint a támogatást mint olyat értékelő határozatnak a megalapozottságát kétségbe vonó felperesek kereshetőségi jogára vonatkozó tesztek közötti különbséget.

33. Az ARE-ügyben hozott ítélet szerint abban az esetben, amikor a felperes eljárási jogainak védelmére törekszik, csak azt kell bizonyítania, hogy az EK 88. cikk (2) bekezdése értelmében vett „érintett fél" kategóriájába tartozik. Mindazonáltal ha a felperes „a támogatást értékelő határozatnak mint ilyennek a megalapozottságát" vonja kétségbe, ehelyett azt kell igazolnia, hogy megfelel a Plaumann-ügyben hozott ítéletben kidolgozott kereshetőségi tesztnek.

34. Az e téren hozott legutóbbi, a BAA-ügyben [30] hozott ítéletében a Bíróság megállapította, hogy a támogatást értékelő határozatnak mint ilyennek a megalapozottságát kétségbe vonó felperesnek bizonyítania kell, hogy a Plaumann-ügyben hozott ítélet értelmében vett különleges vagy sajátos helyzetben van [31].

29 – Hivatkozás a fenti 20. lábjegyzetben, 34–37. pont.

30 – Hivatkozás a fenti 24. lábjegyzetben.

31 – Lásd különösen a 25–30. és a 35. pontot.

35. A BAA-ügy azért figyelemreméltó, mert a felperes abban egy vizsgálati eljárás meg nem indításáról szóló határozatot támadott meg mind eljárási jogainak sérelme, mind az alapján, hogy a Bizottság tévedett az ügy érdemében [32]. A Bíróság a fellebbezési eljárásban együttesen vette figyelembe a felperes által az Elsőfokú Bíróság előtt felhozott valamennyi fellebbezési jogalapot [33]. Ezen ítélet alapján úgy tűnik, hogy minden olyan esetben, amikor egy fél magának a határozatnak a megalapozottságára vonatkozó jogalapot von a fellebbezésébe, a Plaumann-ügyben hozott ítéletben és az azt követő ítélkezési gyakorlatban felvázolt kereshetőségi jogra vonatkozó teszt alkalmazandó. Ez az ítélet továbbá azt javasolja, hogy az Elsőfokú Bíróságnak ne legyen lehetősége elválasztani az előtte felhozott fellebbezési jogalapokat, azaz, ha az illető felperes nem teljesíti a Plaumann-ügyben hozott ítéletben foglalt elfogadhatósági feltételeket a megalapozottság kifogásolására vonatkozóan, a Bíróság az eljárásjogi jogalapok vonatkozásában az elfogadhatóságot az „érintett felek" kategóriáján belül figyelembe veheti [34].

36. A Bíróság eddigi megközelítését számos szakirodalmi kritika érte [35]. Én ebben az indítványban nem kívánok belekezdeni a Bíróság megközelítésének hosszadalmas bírálatába. Mindazonáltal szeretném röviden véleményezni.

37. Először is meg szeretném ismételni Mengozzi főtanácsnok BAA-ügyben ismertetett indítványa néhány sajátos megjegyzését [36]. Álláspontom szerint, ha a felperes pusztán egy hivatalos vizsgálati eljárás meg nem indításáról szóló bizottsági határozat megsemmisítését kéri, az Elsőfokú Bíróságnak arra a kérdésre kell szorítkoznia, hogy a Bizottság helyesen hozta-e meg (eljárásjogi) határozatát. A gyakorlatban ez a Bizottság által a határozata meghozatala során lefolytatott eljárások felülvizsgálatát jelentheti. Ez magában foglalhatja annak vizsgálatát, hogy a Bizottság igazolta-e, hogy nem maradtak komoly nehézségek annak megállapítását illetően, hogy a szóban forgó intézkedés nem képezett támogatást, vagy pedig a közös piaccal összeegyeztethető támogatásnak minősült [37].

38. Amennyiben az Elsőfokú Bíróság arra a következtetésre jut, hogy a Bizottság a vizsgálati eljárás meg nem indításáról szóló határozatát nem helyesen hozta meg, a

32 – A felperes ebben a vonatkozásban nagyon hasonló fellebbezési jogalapokra hivatkozott, mint amelyekre a 3F az Elsőfokú Bíróság előtt.

33 – Az ítélet 37. pontja.

34 – Lásd különösen az ítélet 37. pontját, amelyben – a felperesre alkalmazandó kereshetőségi teszt megállapítása során – a Bíróság úgy vélte, hogy „a BAA nem csupán a hivatalos vizsgálati eljárás megindításának Bizottság általi elutasítását kívánja megtámadni, hanem megkérdőjelezi a vitatott határozat megalapozottságát *is*" (kiemelés tőlem). Úgy tűnik, Mengozzi főtanácsnok indítványának 76. pontja is ezt az értelmezést támasztja alá.

35 – Lásd például Friedensköld, E.: „Locus Standi in Article 88(2) EC cases: No cure for the Plaumann blues I", valamint Schmauch, M.: „Locus Standi and Article 88(3): No cure for the Plaumann blues II", *European Law Reporter* 1/2008, 17. o. Tudomásom szerint a BAA-ügyhöz még nem jelent meg kommentár.

36 – A 68–76. pont.

37 – Mengozzi főtanácsnok BAA-ügyre vonatkozó indítványának 71. pontja.

Bíróságnak meg kell semmisítenie ezt a határozatot [38].

39. Ha a felperes valamilyen járulékos érvet hoz fel a szóban forgó intézkedés Bizottság általi érdemi értékelését illetően, álláspontom szerint az sem érintené a kereshetőségi jogra vonatkozó küszöböt. A gyakorlatban az ügy érdemére vonatkozó járulékos megjegyzések segítik a Bíróságot annak eldöntésénél, hogy a Bizottság valóban minden komoly nehézséget megoldott-e azon előzetes értékelés során, hogy a szóban forgó intézkedés összeegyeztethető-e a közös piaccal, vagy pedig állami támogatásnak nem minősülő intézkedésről van-e szó. Az ilyen jellegű észrevételek eljárási hibákat is feltárhatnak a Bizottság oldalán.

40. Nem látom, hogy a szóban forgó intézkedésekre vonatkozó járulékos érdemi észrevételek előterjesztése miért vezetne a kereshetőségi jogra vonatkozó szigorúbb teszt alkalmazásához. Ez a helyzet különösen akkor, ha a felperes nem annak kötelező jellegű megállapítását kívánja, hogy a szóban forgó intézkedés jogszerű állami támogatást képez-e, hanem mindössze annak bírósági értékelését, hogy a Bizottság helyesen jutott-e arra az előzetes álláspontra, hogy ilyet képezett.

38 – A Bizottságnak ezért új határozatot kell hoznia, amelynek során a szóban forgó intézkedésre vonatkozó korábbi értékelése nem köti. Amennyiben a határozatot a támogatás Bizottság általi értékelésében fennmaradt nehézségek miatt semmisítették meg, a Bizottság, bár dönthet úgy is, hogy nem indítja meg a vizsgálati eljárást, köteles a fennmaradt nehézségek leküzdését igazolni.

41. Az ilyen megközelítés szükségtelenül formális, hátrányos helyzetbe hozva azt a felperest, aki a Bizottság előzetes álláspontjának bírósági értékelésére vonatkozó kérelmét azzal kívánja alátámasztani, hogy a Bizottság tévedett a megállapítása érdemét illetően.

42. E megközelítés alapján különösen nehezen látom, hogy a felperes hogyan kerülheti el könnyen a határozat megalapozottságába való bonyolódást abban az esetben, amikor annak bizonyítására törekszik, hogy a Bizottságnak a szóban forgó támogatással kapcsolatos eredeti értékelésében komoly nehézségek maradtak fenn. Az ARE- és a BAA-ügyben hozott ítéleteivel a Bíróság valódi kifeszített kötelet létesített, amelynek mentén a felpereseknek és jogi képviselőiknek óvatosan kell egyensúlyozniuk. Túl könnyen elcsúszhatnak, és úgy találhatják, hogy vagy a szigorúbb Plaumann-teszt csapdájába estek, vagy nem tettek meg mindent annak érdekében, hogy meggyőzzék a Bíróságot arról, hogy az általuk vitatott határozatban valóban eljárási hibák voltak.

43. Álláspontom szerint jobb lenne, ha az Elsőfokú Bíróság az alapján közelítené meg a keresetet, amire az *ténylegesen irányul,* nem pedig aszerint, hogy a felperes támaszkodik-e olyan érvekre, amelyek az állítólagos állami támogatás Bizottság általi eredeti értékelésének alapjául szolgáló érdemi kérdésekre vonatkoznak.

44. A 3F a jelen ügyben a Bizottságnak a támogatás természetére vonatkozó megállapításai megalapozottságát vitatta, ezt azonban a Bizottság eljárási határozatának bírósági felülvizsgálata iránti kérelmében tette. A 3F felperesi kereshetőségi jogát kézenfekvőbb lenne azzal a követelménnyel összevetve értékelni, hogy „érintett félnek" lehet-e tekinteni.

45. Ha az Elsőfokú Bíróság ennek alapján értékelte volna a 3F kereshetőségi jogát, valószínűnek tűnik, hogy a 3F úgy minősült volna, mint amelynek érdekeit a szóban forgó támogatás érinthette.

46. Mindazonáltal a jelen ítélkezési gyakorlat által lehetővé tett keretek között az a tény, hogy a vitatott határozat megsemmisítése iránti keresetében a 3F megkérdőjelezte a vitatott határozat megalapozottságát, azt jelenti, hogy a kereshetőségi jogra a Plaumann-teszt alkalmazandó.

47. Az Elsőfokú Bíróság ezért helyesen járt el, amikor a kereshetőségi jogra a Plaumann-tesztet alkalmazta, kizárva annak mindenfajta értékelését, hogy a 3F az EK 88. cikk (2) bekezdése értelmében „érintett félnek" minősíthető-e.

48. Ennek a Bíróságnak szintén az alapján kell értékelnie a 3F fellebbezési jogalapjait, hogy tud-e igazolni kereshetőségi jogot a Plaumann-teszt értelmében.

49. Végül a Bíróság az ARE-ügyben hozott ítéletében kimondta, hogy ha egy megsemmisítés iránti keresetet jogalanyok valamely csoportja közös érdekeinek az előmozdítására létrehozott egyesület indít, ez az egyesület csak akkor tekinthető a személyében érintettnek, ha tagjainak piaci helyzete érzékelhetően érintett [39]. Ezért a 3F által a kereshetőségi jogra vonatkozóan előterjesztett jogalapokat ennek fényében kell értékelni.

Az első jogalapról

50. A felperes első fellebbezési jogalapját az az állítás képezi, miszerint az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott végzés 32. pontjában úgy ítélte meg, hogy a 3F nem hivatkozhat arra, hogy a szóban forgó támogatás versenyhelyzetét érintette.

39 – A fenti 20. lábjegyzetben hivatkozott ARE-ügyben hozott ítélet 70. pontja.

51. A 32. pont második részében az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a 3F nem hivatkozhat a más szakszervezetekkel szembeni versenyhelyzetét ért hátrányra a szóban forgó ágazatba tartozó kollektív szerződések tárgyalása során. Ezen megállapítása alátámasztására az Elsőfokú Bíróság kijelentette, hogy a kollektív tárgyalások keretében kötött szerződések nem esnek a versenyjog hatálya alá, és kijelentése igazolásául a Bíróság Albany-ügyben [40] hozott ítéletének 52–60. pontjára hivatkozott.

52. A 3F szerint a jelen esetet meg kell különböztetni az Albany-ügytől. Az utóbbi egy arról szóló jogvitára vonatkozott, hogy valamely munkáltató kötelezhető-e kollektív szerződéssel egy bizonyos nyugdíjalaphoz való csatlakozásra. Ebben az ügyben a Bíróság úgy vélte, hogy az ilyen szerződés nem tartozik a versenyjog hatálya alá a hatályos EK 81. cikk (1) bekezdése alapján. Ezzel szemben a jelen ügy olyan adóintézkedést érintő bizottsági határozat felülvizsgálatára vonatkozik, amely állítólag hatással van a 3F kollektív szerződések kötésére vonatkozó képességére. A 3F elfogadja azt, hogy a kollektív szerződések nem tartoznak az EK 81. cikk (1) bekezdése alá, de azzal érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság által erre vonatkozóan tett megállapítás nem releváns a jelen ügy kimenetelére vonatkozóan.

53. A 3F ezért azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta az Albany-ügyben hozott ítéletben foglaltakat.

40 – Hivatkozás a fenti 12. lábjegyzetben.

54. A Bizottság válaszul két érvet ad elő. Először is úgy véli, hogy a 3F első jogalapját lerontja az, hogy nem támadta meg a 32. pont első részét, amelyben az Elsőfokú Bíróság kijelentette, hogy a 3F nem alapozhat kereshetőségi jogot arra, hogy versenyben áll tagjai munkáltatóival. Az, hogy a 3F nem kifogásolta az Elsőfokú Bíróság által e pont első részében tett megállapítást, azt jelenti, hogy a 32. pont második részére vonatkozó érve nem hatásos, mivel az Elsőfokú Bíróságnak a 32. pont első részében tett megállapítása önmagában elegendő alap a kereset elfogadhatatlannak nyilvánításához.

55. A Bizottság első érve röviden tárgyalható. Ez az érv hibásan feltételezi, hogy azok a jogcímek, amelyekre a felperes kereshetőségi jogát alapozhatja, kumulatívak, azaz ha a jogcímek egyikére nem tud kereshetőségi jogot alapozni, akkor egyáltalán nem igényelhet kereshetőségi jogot. A jogcímek ugyanis vagylagosak. Ha a felperes bármely jogcímre alapozva kereshetőségi jogot tud igazolni, a kereset elfogadható. Továbbá, amint arra a 3F a tárgyaláson rámutatott, ő nem állította azt, hogy tagjainak munkáltatóival versenyben áll.

56. A Bizottság e vonatkozásban tett első észrevételét tehát el kell utasítani.

57. Másodsorban a Bizottság azzal érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság helyesen alkalmazta az Albany-ügyben hozott ítéletben foglaltakat.

58. Ezért rátérek az Albany-ügyben hozott ítélet részletesebb tárgyalására.

59. A Bíróság az Albany-ügyben hozott ítéletében megállapította, hogy a szociális partnerek között szociálpolitikai célok érdekében, kollektív tárgyalások keretében megkötött szerződések nem értelmezhetők az EK 81. cikk (1) bekezdése szerint, mert ezeket a célokat aláásná, ha az ilyen megállapodások értelmezhetők lennének e cikk szerint [41].

60. A jelen ügyben a 3F a vizsgálati eljárás megindítását mellőző bizottsági határozat felülvizsgálatát kérte. Ez a vizsgálati eljárás egy adóintézkedésre, nem pedig egy kollektív szerződésre vonatkozott volna. A 3F azt állítja, hogy a vitatott adóintézkedések korlátozták a kollektív szerződések kötésére való képességét. Az a puszta tény, hogy a kollektív szerződéseket nem lehet az EK 81. cikk alapján értelmezni (lásd az Albany-ügyben hozott ítéletet), nem nyújt megfelelő alapot ahhoz, hogy a 3F ne terjeszthesse elő e keresetet.

41 – Az 59. és 60. pont.

61. Lényegében egyetértek ezzel az érvelési iránnyal.

62. Az Elsőfokú Bíróság álláspontom szerint túlságosan tágan értelmezte az Albany-ügyben hozott ítéletet. A jelen ügyben nem volt arra irányuló kérelem, hogy a Bíróság – mint az Albany-ügyben – a versenyszabályok fényében értékeljen egy bizonyos kollektív szerződést. Ehelyett a 3F azt állította, hogy az állítólagos támogatás befolyásolta más szakszervezetekkel szembeni versenyhelyzetét. Annak állítása, hogy a szóban forgó támogatás érintette a kollektív szerződések megkötésére való képességét, egyik módja volt annak, hogy rámutasson helyzete érintettségére.

63. Még ha a kollektív szerződések nem is tartoznak a versenyjog hatálya alá, az Elsőfokú Bíróság olyan következtetést vont le, amely nem következik logikusan ebből a tételből. Egy kollektív szerződés versenyjogi elvek szerinti felülvizsgálatának kizárása nem gátolhatja meg, hogy a felperes versenyhelyzete hátrányos érintettségét bizonyítsa azáltal, hogy a kollektív szerződések megkötése során más szakszervezetekkel szembeni meggyengült helyzetére hivatkozik.

64. Az Elsőfokú Bíróság ezért tévedett annak értékelése során, hogy a szóban forgó támogatásnak milyen hatása volt a 3F versenyhelyzetére. A megfelelő eljárást annak megvizsgálása jelentette volna, hogy az állító-

lagos támogatás valóban érintette-e a 3F más tengerész szakszervezetekkel szembeni versenyhelyzetét.

65. Ennek megfelelően arra a következtetésre jutottam, hogy a 3F első fellebbezési jogalapja megalapozott.

A második jogalapról

66. A 3F azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott végzés 35. és 36. pontjában úgy találta, hogy a 3F nem hivatkozhat szociális megfontolásokra a személyében való érintettsége bizonyításához.

67. Az Elsőfokú Bíróság a 36. pontban úgy találta, hogy nem voltak olyan szociális megfontolások, amelyekre vonatkozóan a 3F észrevételeket tudott volna tenni, mivel szociális hatások csak magából a DIS-lajstromból fakadtak, és nem az abban nyilvántartott hajók tengerészeire alkalmazott adókedvezményekből.

68. A 3F szerint az Elsőfokú Bíróságnak fel kellett volna tárnia azt, hogy a 3F jogosult lett volna-e a jogi keret (nevezetesen a közösségi tengerészek 1997. évi iránymutatások alapján való védelme) szociális megfontolásaira vonatkozó észrevételek tételére, amely alapján az olyan adóintézkedések megítélendők, mint amilyen a vitatott határozat tárgyát képező intézkedés. A 3F azzal érvel, hogy a közösségi tengerészek egy csoportjának képviselőjeként olyan félnek minősül, amely észrevételeket tehetett volna a támogatás szociális megfontolásait illetően, amennyiben az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálati eljárás megindult volna. Az Elsőfokú Bíróságnak ezért meg kellett volna állapítania, hogy a Bizottságnak a vizsgálat meg nem indításáról szóló határozata által személyében érintett volt.

69. Ezzel nem értek egyet.

70. Amint azt a Bizottság helyesen megjegyzi, az érintett felek szociális természetű észrevételek tételére vonatkozó joga azon eljárási jogok részét képezi, amelyeket a felek az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálati eljárás megindítását követően élveznek [42].

71. Mindazonáltal a 3F-nek igazolnia kell, hogy megfelel a kereshetőségi jogra vonatko-

42 – Ez a logikus olvasata az Elsőfokú Bíróság (Bíróság által is fenntartott) fenti 16. lábjegyzetben hivatkozott Comité d'entreprise de la Société française de Production ügyben hozott ítéletének, amelyben megállapította, hogy egy vállalkozás alkalmazottait képviselő szervek, *mint az EK 88. cikk (2) bekezdése értelmében érintett felek*, szociális természetű észrevételeket tehetnek a Bizottságnak.

zóan a Plaumann-ügyben hozott ítéletben meghatározott teszt követelményeinek [43]. A puszta lehetőség, hogy a 3F (mint a támogatás lehetséges kedvezményezettjei alkalmazottainak képviselője) igazolni tudná, hogy az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálati eljárás során észrevételek előterjesztésére vonatkozó jogait az eljárás meg nem indításáról szóló bizottsági határozat hátrányosan érintené, pusztán ahhoz elegendő, hogy őt az EK 88. cikk (2) bekezdése értelmében „érintett félként" azonosítsák.

72. Az eljárási jogok állítólagos figyelmen kívül hagyása nem elegendő ahhoz, hogy a 3F-et egyénítse a kereshetőségi jogra vonatkozó Plaumann-teszt szerint [44].

73. Ezért a második fellebbezési jogalapot el kell utasítani.

A harmadik jogalapról

74. Harmadik fellebbezési jogalapjával a 3F azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság végzése 37. pontjában tévesen alkalmazta a Plaumann-ügyben kialakított ítélkezési gyakorlatot, amikor úgy ítélte meg, hogy az a tény, hogy a támogatást lehetséges kedvezményezettjeinek (a hajótulajdonosoknak) bruttó bérkövetelések csökkentése révén nyújtották, nem elégséges annak alátámasztására, hogy a 3F személyében érintett volt.

75. A 3F előadja, hogy a Bíróság ARE-ügyben hozott ítélete szerint egy szakszervezet személyében érintettnek annyiban tekinthető, amennyiben tagjainak piaci helyzete az adóintézkedések által érzékelhetően érintett [45]. Bár a Bíróság ebben az ítéletben „gazdasági szereplőkre" utalt [46], amely általában véve vállalkozásokat jelent, a 3F szerint az általa képviselt dolgozók szintén gazdasági szereplőknek minősíthetők, tekintettel az 1997. évi iránymutatások által nekik tulajdonított különös jelentőségre.

76. A Bizottság előadja, hogy a jelen esetet meg kell különböztetni az ARE-ügyben hozott ítélettől. A jelen kereset az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálati eljárás meg nem indításáról szóló bizottsági határozatra vonatkozik, míg az ARE-ügy egy olyan eljárást követően hozott második határozatra, amely az eredeti támogatási program jogszerűtlenségét megállapító első határozatot eredmé-

43 – Egy szemmel láthatóan magasabb küszöböt tartalmazó tesztnek, lásd a fenti 28. és 31. pontot.

44 – Lásd a fenti 16. lábjegyzetben hivatkozott Comité d'entreprise de la Société française de Production ügyben hozott ítélet 50–53. pontját, amely az Elsőfokú Bíróság ítéletének 41. és 42. pontját veszi át.

45 – Az ítélet 70. pontja.

46 – Az ítélet 72. pontja.

nyezte. Továbbá eltérően az ARE-ügy alapjául szolgáló tényektől, a jelen kereset tényállása nem közvetlen támogatásra vonatkozik, és a megsemmisítés iránti keresetet nem a támogatás lehetséges kedvezményezettjeinek közvetlen versenytársai nyújtották be.

77. A Bizottság által kidolgozott utolsó érv az, hogy a 3F tagjai az ARE-ügyben hozott ítélet értelmében nem tekinthetők „gazdasági szereplőknek", és nem állnak közvetlen versenyben azokkal a hajótulajdonosokkal, akik – a bruttó bérkövetelések csökkentésére vonatkozó lehetőségük révén – esetlegesen részesülnek a támogatásból. Amennyiben megállapítható lenne, hogy közvetlen versenyben állnak, a Bizottság szerint a 3F tagjai ugyanolyan helyzetben lennének, mint az ARE-ügy mezőgazdasági termelői, és keresetük nagyjából ugyanazokon az alapokon minősülne elfogadhatatlannak, mivel minden közösségi tengerész a hajótulajdonosok versenytársainak tekinthető (nem csak a 3F által képviselt dán tengerészek) [47].

78. Álláspontom szerint az Elsőfokú Bíróságnak a megtámadott végzés 37. pontjában tett megállapításából két dologra lehet következtetni.

79. Először is az Elsőfokú Bíróság a 3F által képviselt tengerészeket nem tekintette versenyben állóknak azokkal a hajótulajdonosokkal, akik a támogatás esetleges kedvezményezettjei. Ebben a megállapításban semmi különösen ellentmondásosat nem látok. Amennyiben a 3F tengerészei versenyben állnának a hajótulajdonosokkal, helyzetük az ARE-ügy mezőgazdasági termelőinek helyzetéhez lenne hasonló, és személyükben való érintettség hiányában elfogadhatatlan lenne. Ezért egyetértek a Bizottság azon érvével, hogy a 3F nem alapozhatja az elfogadhatóságot erre.

80. Másodsorban, amennyiben a bruttó bérkövetelések csökkentésének lehetősége által a hajótulajdonosok részesülnek az esetleges kedvezményben, az eredeti kedvezményt maguknak a tengerészeknek kell kapniuk [48].

81. Elismerve ezt, az Elsőfokú Bíróságnak nézetem szerint tovább kellett volna vizsgálnia, hogy a 3F tagjai közé tartozó tengerészek versenyhelyzete hátrányosan érintett volt-e azokkal a tengerészekkel szemben, akik nem tagjai a 3F-nek. Ezt azonban nem tette meg [49].

47 – Az ítélet 72. pontja.

48 – Amennyiben ugyanannyi nettó jövedelem mellett alacsonyabb bruttó bérkövetelésekkel a szóban forgó tengerészek versenyképesebbekké válnak.

49 – Ez a megközelítés összhangban volt az Elsőfokú Bíróság által a megtámadott végzés 32. pontjában tett megállapítással. Ugyanakkor a 3F megtámadta ezt a megállapítást első fellebbezési jogalapjával, amelyet álláspontom szerint el kell fogadni. Lásd a fenti 62–65. pontot.

82. Következésképpen álláspontom szerint a harmadik jogalapot el kell fogadni annyiban, amennyiben az Elsőfokú Bíróság nem vette figyelembe a támogatás hatását a 3F tagjainak más tengerészekhez viszonyított helyzetére nézve.

A negyedik jogalapról

83. A megtámadott végzés 38–40. pontjában az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a 3F nem alapozhat kereshetőségi jogot arra, hogy tárgyalói minőségében fennálló érdekeit a szóban forgó támogatás közvetlenül érinthette. E tekintetben különbséget tett a 3F helyzete, valamint a Van der Kooy-[50] és a CIRFS-ügy[51] felpereseinek (a Landbouwschap, illetve a Comité international de la rayonne et des fibres synthétiques) helyzete között.

84. A 3F szerint az Elsőfokú Bíróság tévedett, amikor ilyen különbséget tett, és arra következtetett, hogy a 3F nem alapozhatott kereshetőségi jogot a fenti okra. A 3F értelmezése szerint ezek az ügyek nem kivételes példái a személyében való érintettség megállapításának, hanem két, nagy mértékben különböző példái egy általánosabb elvnek, nevezetesen annak, hogy egy egyesület helyzete megkülönböztetetté és egyénivé válik, ha a támogatásnyújtásban vagy a támogatás engedélyezési feltételeinek meghatározásában különleges szerepet játszott.

85. Amennyiben az esetek ilyen elvet állítanak fel, a 3F tárgyalópartneri minősége a kollektív szerződések támogatásban esetlegesen részesülő hajótulajdonosokkal való tárgyalása során – beleértve tagjai alkalmazási feltételeinek tárgyalását – részesévé teszi a 3F-et a támogatás lehetséges címzettek részére történő nyújtása mechanizmusának. A 3F ebből három különálló érvet von le.

86. A 3F először is előadja, hogy ezáltal ugyanazt a szerepet tölti be, mint a Landbouwschap a Van der Kooy-ügyben, és hasonló helyzetben levőként kellene elismerni ahhoz, hogy kereshetőségi jogot alapozhasson tárgyalópartneri szerepe hátrányosan érintett voltára[52].

87. A Bizottság szerint a 3F – eltérően a Landbouwschaptól a Van der Kooy-ügyben – nem kapcsolódik szorosan a vitatott határozat tárgyát képező támogatáshoz, és nem vett részt annak tárgyalásában, hogy

50 – Hivatkozás a fenti 16. lábjegyzetben.

51 – Hivatkozás a fenti 17. lábjegyzetben.

52 – A 3F szintén el kívánja határolni magát a Comité d'entreprise de la Société française de Production ügy felperesének helyzetétől annak alapján, hogy a 3F tagjainak versenyhelyzetét a támogatás ténylegesen érintette. Ezt az érvet az alábbi 105–113. pontban tárgyalom.

a támogatás milyen módon jusson el az államtól a lehetséges címzettjeihez. A 3F egyszerűen csak egyike azon számos szakszervezetnek, amelyek tagjai tengerészek. Nincs olyan ténybeli helyzetben, amely megkülönböztetné őt minden más személytől.

88. A 3F második érve az, hogy bár elismeri, hogy nem játszott szerepet az 1997. évi iránymutatások tárgyalásában, keresetével tagjai védelme érdekében járt el, akik az iránymutatások által kifejezetten védelemben részesített sajátos csoportot képeznek. Az 1997. évi iránymutatások helytelen értelmezése (amely a 3F szerint annyiban jelentkezett, amennyiben a támogatást a közös piaccal összeegyeztethetőnek ítélték) sérelmes lenne a 3F-re és tagjaira nézve. Így bár az a tény, hogy panaszt nyújtott be a Bizottsághoz, nem elegendő a kereshetőségi jog megállapításához, a 3F (hasonlóan a CIRFS-ügy felperesével) kereshetőségi joggal rendelkezik arra vonatkozóan, hogy tagjai 1997. évi iránymutatások szerinti védelmének biztosítását igényelje.

89. A 3F második érvére a Bizottság azt válaszolja, hogy a CIRFS-ügy felperesének kereshetőségi joga abból a helyzetéből fakadt, hogy a Bizottság tárgyalópartnere volt a szóban forgó iparág támogatásával kapcsolatban. Az Elsőfokú Bíróság ezért helyesen tett különbséget a fenti ügy és a jelen ügy között. A Bizottság hozzáteszi, hogy ha a 3F-nek kereshetőségi joga lenne az 1997. évi iránymutatások „ellenőrzésére", ez súlyosan aláásná a személyében való érintettség követelményét.

90. A 3F harmadik érve az, hogy tárgyalói szerepet játszott, bár sikertelenül, a szóban forgó adóintézkedés dán kormány általi bevezetésével szemben.

91. A Bizottság erre úgy válaszol, hogy a 3F pusztán kifogásolta a dán kormány által bevezetett adóintézkedéseket. Nem vett részt a tárgyalásukban. Ezen az alapon tehát nem jellemezhető tárgyaló félként.

92. Sorban rátérek a 3F mindegyik érvére.

93. A 3F először is annak igazolására törekszik, hogy a Van der Kooy- és a CIRFS-ügy egy tágabb értelmű szabályt szemléltet.

94. A két ügy alapjául szolgáló tényállások valóban meglehetősen különbözőek. A Van der Kooy-ügyben a Landbouwschap

a termelők szervezeteinek képviselőjeként járt el a holland kormánnyal folytatott, gázdíjról szóló tárgyalások során. Részes fél volt a díjmegállapodásban is, és tevékeny szerepet játszott a Bizottság által az EK 88. cikk (2) bekezdése szerint lefolytatott vizsgálati eljárásban. Ezzel szemben a CIRFS-ügyben a Comité international de la rayonne et des fibres synthétiques nem egy tagállammal, hanem a Bizottsággal tárgyalt tárgyalópartnerként az iránymutatások elfogadásának folyamata során. Az ágazat átalakítási politikájával kapcsolatos eljárásokat is folytatott, és – hasonlóan a Landbouwschaphoz a Van der Kooy-ügyben – észrevételeket terjesztett elő a vizsgálati eljárás során. Mindkettőnek megállapították kereshetőségi jogát a Bizottság vonatkozó határozatainak a közösségi bíróságok előtti megtámadását illetően [53].

95. Kész vagyok elfogadni, hogy ez a két eset nem teljesen egyedülálló, hanem azon általánosabb elvnek a példái, amely szerint megállapítható az olyan felperes kereshetőségi joga, aki bizonyítani tudja, hogy a szóban forgó támogatás érintette tárgyalói helyzetét [54], függetlenül attól, hogy a Bizottság indított-e vizsgálatot, vagy sem. Véleményem szerint a személyében való érintettség megállapításának ezen sajátos módja nem okoz a Plaumann-ügyben hozott ítéletben meghatározott teszttel összeférhetetlenségi nehézségeket [55]. Továbbá úgy tűnik számomra, hogy mind a bírósághoz fordulás jogával kapcsolatos, mind a szociálpolitikai megfontolások ezt a megközelítést erősítik. Ezért rátérek annak értékelésére, hogy milyen szempontból érintette a támogatás a 3F tárgyalói helyzetét.

96. Bár a 3F a kollektív szerződések tárgyalójaként szerepet játszhatott a támogatás hajótulajdonosok részére történő juttatásában [56], nem volt mérlegelési jogköre az adófizető tengerészek számára eredetileg nyújtott pénzügyi támogatással kapcsolatban. E vonatkozásban nem minősül tárgyaló félnek [57].

97. Ezen indokok miatt nem fogadom el a 3F első érvét.

53 – Lásd a fenti 16. lábjegyzetben hivatkozott Van der Kooy-ügyben hozott ítélet 25. pontját, valamint a fenti 17. lábjegyzetben hivatkozott CIRFS-ügyben hozott ítélet 30. pontját.

54 – Amint erre az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzés 38. pontjában emlékeztet.

55 – Ha azonban a Bíróság ezt nem tekintené általános elvnek, a 3F helyzete és a Van der Kooy-, valamint a CIRFS-ügy körülményei közötti különbségek nézetem szerint megakadályoznák azt, hogy ezen ügyekkel analóg módon megállapítható legyen a 3F kereshetőségi joga.

56 – A hajótulajdonosoknak nyújtott, a bruttó bérkövetelések csökkentésében és a nettó bérkövetelések mértékének egyidejű fenntartásában álló adóintézkedések által.

57 – A 3F álláspontját, amely szerint a támogatás hátrányosan érintette a kollektív szerződésekre vonatkozó tárgyalói helyzetét, az alábbi 105–113. pontban tárgyalom.

98. Másodsorban, álláspontom szerint a 3F nem tekinthető „tárgyalónak” az 1997. évi iránymutatások tekintetében. Nem játszott szerepet ezen iránymutatások tárgyalásában, és ezért erre nem alapozhat kereshetőségi jogot. Továbbá 3F azon érve, hogy az iránymutatások helytelen értelmezésétől kívánta megvédeni tagjait, nem változtat a helyzeten. Nem rendelkezve külön tárgyalói minőséggel maguknak az 1997. évi iránymutatásoknak a megalkotásánál, a 3F nem állíthatja, hogy önmagát és tagjait kívánja megvédeni azon kérelmével, hogy a Bizottság az EK 88. cikk (2) bekezdése szerint vizsgálati eljárást indítson (annak érdekében, hogy biztosítsa az iránymutatások megfelelő alkalmazását), anélkül hogy először igazolná, hogy sérült az ő vagy a tagjai versenyhelyzete.

99. A 3F második érve ezért nem a kereshetőségi jogra vonatkozó önálló jogcím, hanem attól függ, hogy a 3F tud-e hátrányos hatást igazolni az ő vagy tagjai versenyhelyzetére nézve. Erre az érvre mint olyanra csak akkor lehet hivatkozni, ha a 3F igazolni tud ilyen hatást [58].

58 – Hasonló értelemben lásd az alábbi 105–113. pontot.

100. A 3F a negyedik jogalapját alátámasztó utolsó érvében az adóintézkedés nemzeti szinten történő kifogásolására hivatkozik. A Bizottság írásbeli észrevételeiben előadta, hogy egy intézkedéssel szembeni teljes szembenállás összeegyeztethetetlen azzal a kérelemmel, hogy bevonják az adott intézkedéshez vezető tárgyalásokba. Mindazonáltal a tárgyaláson a Bizottság még tovább ment annak állításával, hogy mindegy, hogy egy szakszervezetet nemzeti szinten mennyire vonnak be a jogalkotási folyamatba, ezen az alapon soha nem szerezhet kereshetőségi jogot az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálati eljárás meg nem indításáról szóló bizottsági határozat megtámadására. A Bizottság szerint a támogatás nemzeti bíróságok előtti megtámadása, amelyet az EK 234. cikk szerint e Bíróság elé terjesztett előzetes döntéshozatalra utalás követ, megfelelőbb megoldást jelent.

101. Nem értek egyet azzal, hogy egy támogatási rendszer nemzeti szintű tárgyalásában teljes körűen részt vevő szakszervezet, amely azonban végső soron sikertelenül próbálta megakadályozni e rendszer megalkotását, ne támadhassa meg a vizsgálati eljárást meg nem indító bizottsági határozatot (és ehelyett a jóval körülményesebb és kevésbé biztosabb

nemzeti eljárás és előzetes döntéshozatalra utalás igénybevételére kényszerüljön) [59].

102. Mindazonáltal, ha a szóban forgó szakszervezet csak azt igazolja, hogy formális jellegű ellenvetéseket tett, ez nem bizonyítja tárgyalói szerepét. Annak eldöntése, hogy a felperes elégséges bizonyítékot szolgáltatott-e tárgyalói minőségére vonatkozó érveinek alátámasztására, az Elsőfokú Bíróságra tartozik.

103. A jelen ügyben az Elsőfokú Bíróság tényként állapította meg [60], hogy a 3F nem igazolta, hogy tárgyalt volna a dán kormánnyal az adóintézkedések elfogadásáról. A bizonyíték elferdítésére vonatkozó kifogás hiányában ez a ténymegállapítás nem vitatható.

104. A fenti indokok alapján a fellebbező negyedik jogalapjának elutasítását javaslom.

59 – E tekintetben erőteljesen helyeslem Jacobs főtanácsnoknak a C-50/00. P. sz., Unión de Pequeños Agricultores kontra Tanács ügyre vonatkozó indítványa [2002. július 25-én hozott ítélet, EBHT 2002., I-6677. o.] 37–49. pontjában tett megjegyzéseit; a Bírósághoz a nemzeti bíróság útján történő fordulás és az EK 234. cikk szerinti előzetes döntéshozatalra utalás nem tökéletes helyettesítője az EK 230. cikk szerinti keresetnek.

60 – A megtámadott végzés 40. pontja.

Végleges döntés az elfogadhatóságról

105. A Bíróság alapokmánya 61. cikke szerint a Bíróság az Elsőfokú Bíróság határozatának hatályon kívül helyezése esetén az ügyet érdemben maga is eldöntheti, amennyiben a per állása megengedi.

106. Álláspontom szerint a 3F bizonyította, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor nem vette figyelembe, hogy a 3F tagjainak helyzetét a szóban forgó támogatás hátrányosan érintette.

107. Elegendő bizonyítékot szolgáltatott-e a 3F, hogy megállapítható legyen az Elsőfokú Bíróság előtti felperesi kereshetőségi joga?

108. A Bíróság és az Elsőfokú Bíróság előtti iratanyag alapján úgy tűnik számomra, hogy a 3F azon érve, hogy a támogatás hátrányosan érintette versenyhelyzetét, hiányos.

109. A megtámadott intézkedések adókedvezmények formáját öltötték.

110. Egy tengerész csak abban az esetben részesülhet adókedvezményben, ha jövedelemadó-fizetésre van kötelezve. Ezért csak az adóalany tengerészek lehetnek kedvezményezettjei azoknak az intézkedéseknek, amelyeket a 3F a Bizottság vizsgálati eljárása alá akar vonni.

111. Az 1997. évi közösségi iránymutatások kifejezetten úgy határozzák meg a „közösségi tengerészeket", mint akik valamely közösségi tagállamban adófizetésre kötelezettek. Amint arra a Bizottság helyesen rámutatott, a szóban forgó támogatásban részesülő tengerészek csoportja ezért azonos a közösségi iránymutatások által védelemben részesíteni kívánt csoporttal.

112. Ebből az következik, hogy a 3F tengerész tagjainak versenyhelyzetét a szóban forgó támogatási intézkedés nem érintheti hátrányosan azokkal a tengerészekkel szemben, akik a közösségi iránymutatások szerint nem közösségi tengerészek.

113. Ezért, bár az első és a harmadik jogalapot megalapozottnak vélem, a Bíróságnak álláspontom szerint a keresetet mint elfogadhatatlant el kell utasítania.

A költségekről

114. Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.

115. A Bizottság kérte a pervesztes fél költségek viselésére kötelezését. Mivel arra az álláspontra jutottam, hogy a fellebbező pervesztes lett, a költségek viselésére kell kötelezni.

Végkövetkeztetések

116. Következésképpen javaslom, hogy a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül a megtámadott végzést;

– a keresetet mint elfogadhatatlant utasítsa el;

– kötelezze a 3F-et a költségek viselésére.